

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา การมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดการขยะแบบยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ (1) เพื่อศึกษาถึงแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน (2) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนในชุมชนตำบลสันผีเสื้ออำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ กำนันผู้ใหญ่บ้านในตำบลสันผีเสื้อ จำนวน 9 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อจำนวน 18 คน และตัวแทนภาคประชาชนจำนวน 9 คน รวมประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 36 คน โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีประเด็นสำคัญจากผลการศึกษา โดยจะนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

5.1.2 แนวทางการการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน

5.1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด 36 คน ซึ่งประกอบไปด้วย กำนัน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน 8 คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ 18 คน ตัวแทนภาคประชาชน 9 คน เป็นผู้อาศัยอยู่ใน 9 หมู่บ้าน ตำบลสันผีเสื้อ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวนเพศชายมากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 86.1 มีอายุระหว่าง 40-46 ปี คิดเป็นร้อยละ 97.22 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 36.1

จากการศึกษาหาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ทำให้ได้ข้อสรุปการวิจัย ดังนี้

5.1.2 แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน

สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลสันผีเสื้อในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน จากการศึกษาวิจัย สามารถสรุปประเด็นสำคัญตามลำดับ ดังนี้

แนวทางที่ 1 การมีส่วนร่วมในเข้ารับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ วิธีการ ขั้นตอน กระบวนการในการจัดการขยะ

การอบรมนั้นจะได้มาซึ่งความรู้ และเข้าใจถึงรายละเอียดวิธีการ ขั้นตอน กระบวนการจัดการขยะตามหลักวิชาการ เนื่องจากในปัจจุบันชุมชนตำบลสันผีเสื้อส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน การดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการขยะนั้นเป็นลักษณะความเคยชินกับการจัดการขยะแบบดั้งเดิมคือ การเผา การฝังกลบในครัวเรือน แต่ในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อได้ดำเนินการออกข้อบัญญัติ ห้ามเผาขยะเพื่อการลดภาระหมอกควัน

ประธานในชุมชนทุกครัวเรือนจำเป็นต้องเข้ารับการอบรมเพื่อความรู้ในการจัดการขยะในบริเวณชุมชน หรือเพื่อรับทราบถึงวิธีการและกระบวนการจัดการขยะที่ถูกต้อง จากวิทยากรผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ หรือจากหน่วยงานที่รับผิดชอบส่งเสริมสนับสนุนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่สำคัญในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ จะต้องให้การสนับสนุน ดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในชุมชนทุกครัวเรือน ครอบคลุมหมู่บ้าน เพื่อสร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจรูปแบบการจัดการขยะที่ตรงกัน และสามารถนำความรู้ทักษะประสบการณ์จากการฝึกอบรมมาปรับใช้ หรือใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะหรือกระตุ้นพฤติกรรมในการจัดการขยะของชุมชนได้ในระดับหนึ่ง

แนวทางที่ 2 การเข้าร่วมในการเป็นคณะกรรมการวางแผนในการจัดการขยะชุมชน

การขับเคลื่อนกิจกรรมในชุมชนโดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการขยะในชุมชนเป็นกิจกรรมที่ทุกคนในครัวเรือนจะต้องให้ความร่วมมือในการปฏิบัติอย่างจริงจัง

การดำเนินกิจกรรมที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องมีกระบวนการในการวางแผนเพื่อเป็นการวางกรอบแนวคิด เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการดำเนินการ การเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการวางแผนนั้นจะมีโอกาสในการร่วมกันคิดหาวิธีการ กระบวนการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ชุมชนในการจัดการขยะได้อย่างเต็มที่ วางกลยุทธ์ในการรณรงค์ เผยแพร่ ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะอย่างยั่งยืน โดยเน้นการคัดแยกขยะรีไซเคิล แก่ประชาชนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง และท้ายสุดกรรมการวางแผนนั้นจะต้องร่วมประชุมประเมินการดำเนินการของชุมชนเพื่อศึกษา ทบทวน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

แนวทางที่ 3 การเข้าร่วมกิจกรรม โครงการจัดการขยะอย่างจริงจังและมีความต่อเนื่อง

กิจกรรมหรือโครงการจะประสบผลสำเร็จได้นั้น การเข้าร่วมของชุมชนนั้นจะต้องดำเนินการอย่างจริงจัง ตั้งใจ ร่วมมือกันทุกกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยกำหนดและสร้างกฎระเบียบในการจัดการขยะที่เป็นรูปธรรม มีความชัดเจนของหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติในชุมชน เช่น ควรวางมาตรการการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง การกำหนดพื้นที่วางขยะของชุมชน เป็นต้น เพราะกฎระเบียบ หลักเกณฑ์เป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้กับชุมชนได้อย่างดี และส่งผลต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะของประชาชนในทางบวกนั่นคือ ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมมากกว่าการต่อต้าน

การที่สมาชิกในชุมชนมีความต้องการเข้ามาส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะและมีความตั้งใจ ปฏิบัติตามกฎระเบียบจะเป็นการกระตุ้นสมาชิกในชุมชนกลุ่มอื่นๆ หรือหมู่บ้านอื่น มีจิตสำนึกที่ดี มีความเข้าใจ มีความตระหนัก และมีความรักสำนึกรักชุมชน ให้ความสำคัญกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน ภูมิทัศน์สวยงาม

ความต่อเนื่องในการเข้าร่วมกิจกรรม หรือดำเนินโครงการเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะกิจกรรมหรือโครงการในการจัดการขยะนั้นจะต้องมีความต่อเนื่อง และเกิดขึ้นทุกชุมชนในตำบลสันติคีรี เนื่องจากในปัจจุบันปริมาณขยะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง หากชุมชนหยุดชะงักกิจกรรม หรือดำเนินการเฉพาะกิจบางช่วงเวลาเท่านั้น ปริมาณของขยะที่เพิ่มขึ้นจะกลายเป็นปัญหาและส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชนอย่างแน่นอน

แนวทางที่ 4 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แนะนำ เสนอแนะ ประเมินในที่ประชุมของชุมชน

การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของประชาชนนั้นเป็นไปตามเจตนารมณ์การปกครองระบอบประชาธิปไตย ในทุกชุมชนมีการประชุมประจำเดือนเป็นประจำ เวทีที่ดีที่สุดในการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น การเสนอแนะ การปรึกษาหารือปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับชุมชนนั้น การประชุมประจำเดือนจะเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างเสรี เป็นเวทีที่ทุกคนในชุมชนมีสิทธิไม่เป็นการปิดกั้นหรือขัดขวางความคิดแต่อย่างใด

ในการจัดการขยะของชุมชน ถือได้ว่าสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของกิจกรรมหรือโครงการร่วมกัน ดังนั้นการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะให้เกิดการขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนจะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น เสนอประเด็นสำคัญ วิธีการกระบวนการในการจัดการขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ที่ประชุมประจำเดือนของชุมชนเป็นเสาหลักในการสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน เกิดความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรม โดยในการตัดสินใจ

การวางกรอบกติกาในการปฏิบัติสำหรับชุมชนอาศัยมติในที่ประชุมเป็นข้อสรุปในการดำเนินการ กิจกรรม สมาชิกในชุมชนจะถือปฏิบัติและดำเนินการไปในทิศทางเดียวกัน

การมีส่วนร่วมในการแสดงออกความคิดเห็นในที่ประชุมประจำเดือนนั้นยังเป็นการ ทบทวนผลการดำเนินการ กิจกรรมของชุมชน พร้อมทั้งร่วมกันศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้น ร่วมกันบูรณา การทางความคิดในการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะในชุมชนได้เป็นอย่างดี และสมาชิกในชุมชน ได้รับทราบรับรู้แนวทางปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน

แนวทางที่ 5 การมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ หรือกิจกรรมต่อองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเพื่อเชื่อมประสานการดำเนินการระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการจัดการขยะในชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนนั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาค ส่วน อาทิเช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประชาชนในชุมชน ฉะนั้นการประสานงานระหว่าง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ซึ่งเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับชุมชน ประชาชน ทั้งทางด้านอำนาจ หน้าที่ความรับผิดชอบ และด้านเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ เป็นวิธีการและขั้นตอนที่สำคัญเพื่อนำไปสู่ การสร้างความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน ร่วมมือกันในการพัฒนาท้องถิ่น รองรับภารกิจที่เพิ่มขึ้น การจัดการขยะในชุมชนจะเกิดความยั่งยืนได้นั้น ชุมชนจะต้องมีโอกาส มีบทบาทในการเสนอ โครงการ หรือกิจกรรมการจัดการขยะต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อขอรับงบประมาณ สนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะอย่างยั่งยืน อาทิเช่น การคัดแยกขยะ การทำปุ๋ยน้ำ หมักชีวภาพ เป็นต้น เนื่องจากชุมชนขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์พื้นฐานในการดำเนินกิจกรรม เช่น ขาดอุปกรณ์หมักเศษอาหาร ขาดแคลนภาชนะในการบรรจุขยะรีไซเคิล

เมื่อชุมชนได้เสนอโครงการแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำโครงการเสนอต่อที่ ประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาบรรจุเป็นเป็นโครงการในแผนพัฒนา 3 ปี และจัดทำเป็น ข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมในภาพรวมทั้งตำบล และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเป็นผู้ประสานงานที่ดี รวมทั้งสร้างศูนย์เรียนรู้ในการจัดการขยะ อย่างยั่งยืน ให้คำปรึกษา อบรมให้ความรู้แก่ชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน ครอบคลุมทุกกลุ่มคน

กล่าวโดยสรุปคือ การขับเคลื่อนโครงการจัดการขยะให้เกิดเป็นรูปธรรมทั้งตำบล เกิด ประโยชน์แก่ชุมชนนั้น จะต้องอาศัยความร่วมมือ การประสานงานที่มีความชัดเจน เข้าใจตรงกัน ระหว่างชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยต้องมองกิจกรรมหรือโครงการที่เกิดขึ้นเป็น กิจกรรมของตำบลในภาพรวม ควรให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการรองรับกับปริมาณขยะที่ เพิ่มขึ้น รองรับกับการเคลื่อนย้ายเข้ามาอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ชุมชนในตำบล องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจะต้องคิด ดำเนินการโครงการสอดแทรกการปลูกจิตสำนึก สร้างความตระหนัก สร้างความ

เข้าใจในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนแก่ชุมชนอย่างเข้มข้น หรืออาจใช้วิธีการจูงใจให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การดำเนินการประกวดการรักษาความสะอาดในชุมชน การทำโครงการหน้าบ้านหน้ามอง ชุมชนน่าอยู่ หากครัวเรือนไหนชนะการประกวดแล้วให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจ เป็นการกระตุ้นจิตสำนึกในทางอ้อม

5.1.3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนในชุมชนตำบลสันผีเสื้อ

จากการศึกษาวิจัยสามารถสรุปประเด็นปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ ตามลำดับ ดังนี้

1. การเพิ่มขึ้นและการขยายตัวของชุมชน เช่น การก่อสร้างหอพัก บ้านเช่า บ้านจัดสรร อาคารพาณิชย์ สถานประกอบการในชุมชน บ้านเอื้ออาทร ส่งผลให้ชุมชนมีความหลากหลายทางด้านการดำรงชีวิตและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร ทั้งประชากรที่อาศัยอยู่ดั้งเดิมและประชากรแฝงในลักษณะของผู้เช่าหอพัก บ้านเช่า เกิดการใช้สอยวัสดุ อุปกรณ์ อุปโภค บริโภคเพิ่มขึ้น กลายเป็นขยะมูลที่เพิ่มขึ้นในชุมชนอย่างรวดเร็ว ซึ่งในปัจจุบันพบว่า ขยะมูลฝอยส่วนใหญ่เป็นขยะทั่วไป เช่น ถุงพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหาร ขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋อง ซึ่งขยะมูลฝอยเหล่านี้พบมากในบริเวณที่ที่หอพัก บ้านเช่า ตั้งอยู่ ประกอบกับผู้ที่เข้ามาพักอาศัยในบ้านเช่า หอพักไม่มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง สิ่งที่ดำเนินการเป็นประจำคือ การนำขยะไปทิ้งในถุงดำรวมกันวางไว้ในบริเวณที่จัดวางขยะของหอพักหรือบ้านเช่า ดังนั้น ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้ ขยะรีไซเคิลบางชนิด ขยะเปียก เช่น เศษอาหาร เป็นต้น ไม่มีภาชนะรองรับสำหรับการนำไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

แต่มีข้อสังเกตที่พบคือ ในครัวเรือนที่เป็นชุมชนดั้งเดิมจะมีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งเพื่อนำขยะรีไซเคิล ไปจำหน่ายแก่ร้านรับซื้อของเก่า เช่น การคัดแยกขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋อง กระดาษ กล่องกระดาษ เป็นต้น และในบางชุมชนที่มีพื้นที่ทำการเกษตร กลุ่มเกษตรกรรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะเปียกเช่น น้ำแฉะ เศษอาหารที่ผ่านการบริโภคแล้วเก็บรวมในถังทำปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อนำใช้ฉีดพ่นพืชผัก และบำรุงดิน เป็นต้น

2. ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลสันผีเสื้อส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ สำหรับวิธีการ กระบวนการในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน หรือตามหลักวิชาการหรือถูกสุขลักษณะ ยกตัวอย่างเช่น ไม่มีการคัดแยกประเภทของขยะมูลฝอย เป็นต้น ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งในข้อเท็จจริงที่พบส่วนใหญ่ นำขยะมูลฝอยใส่ถุงดำรวมกันไม่มีการคัดแยก หรือในบางครั้งนำขยะอันตรายเช่น เศษแก้ว หลอดไฟฟ้าที่แตกทิ้งปะปนกันกับขยะทั่วไป โดยมีความเคยชินและมีความเข้าใจว่า ในการบริการจัดเก็บขยะในชุมชนนั้นเป็นภาระและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้ดำเนินการเป็นประจำ ตามพระราชบัญญัติสภาพาบบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537

และแก้ไขเพิ่ม (จนถึงฉบับที่ 5 พ.ศ.2546) ชุมชนมีหน้าที่เพียงนำขยะมูลฝอยที่ใช้แล้วบรรจุในถุงดำเตรียมให้เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจัดเก็บ ไม่จำเป็นต้องมีการคัดแยกขยะ

3. ประชาชนส่วนใหญ่ขาดการมีส่วนร่วม ขาดจิตสำนึกในการจัดการขยะที่ถูกต้อง โดยเฉพาะผู้ที่พักในบ้านเช่า หอพัก เนื่องจากเจ้าของหอพัก บ้านเช่าไม่ให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะ เลือกใช้วิธีการจัดการขยะที่ง่าย และสะดวกคือ การแจ้งให้ผู้เช่า ผู้พักอาศัยนำขยะไปทิ้งในถุงดำแล้วนำออกมาวางไว้หน้าหอพักหรือบ้านเช่าเพื่อรอการจัดเก็บจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพบข้อเท็จจริงว่า มีการแอบนำขยะไปทิ้งโดยไม่ใส่ในถุงดำในบริเวณพื้นที่สาธารณะของชุมชน

4. การประสานงาน และการชักจูงความเข้าใจระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าของหอพัก บ้านเช่า และผู้นำในชุมชนในเรื่องการจัดการขยะยังไม่มี ความชัดเจน มีความเข้าใจที่แตกต่างกัน ผู้นำในชุมชนไม่สามารถประสานงานและสร้างข้อตกลงร่วมกันในเรื่องการจัดการขยะกับเจ้าของหอพัก บ้านเช่า ได้อย่างแท้จริง ควรที่จะมีการประชุมร่วมกันทั้ง 3 ฝ่ายได้แก่ เจ้าของหอพัก บ้านเช่า ผู้นำในชุมชน และตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อกำหนดแนวทางและวางมาตรการการจัดการขยะในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทั้งสมาชิกในชุมชนดั้งเดิม ผู้พักอาศัยในหอพัก บ้านเช่า

5. เกิดความแตกต่างทางความคิดของผู้นำในชุมชน กลุ่มผู้นำมีการแบ่งแยกฝ่ายเลือกข้าง แข่งชิงมวลชนในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนมีความแตกแยกทางความคิด ไม่มีความเข้มแข็ง สมาชิกในชุมชนขาดความสามัคคี ขาดความเป็นเอกภาพในการดำเนินกิจกรรมในการจัดการขยะ ไม่มีการบูรณาการทางความคิดของในเรื่องการจัดการขยะเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในชุมชน ความแตกต่างเกิดขึ้นเฉพาะบางชุมชนเท่านั้นแต่ก็ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่แก้ไขยากหรืออาจจะต้องเวลาสร้างความเข้าใจที่ยาวนานหากชุมชนยังยึดติดกับผู้นำที่เป็นฝ่ายของตน ผลจากความแตกต่างทางความคิดทำให้ชุมชนนั้นมีความอ่อนแอในการดำเนินกิจกรรม โครงการจัดการขยะอย่างยั่งยืน ครวัเรียนในชุมชนที่เกิดปัญหามีความเป็นปัจเจกบุคคล ไม่มีการเสนอความคิดเห็น ไม่มีการชักจูงสมาชิก ขาดความร่วมมือในการจัดการขยะ เป็นลักษณะที่ต่างคนต่างอยู่ ไม่สนใจปัญหาของส่วนรวมเท่าที่ควร แตกต่างกับบางชุมชนที่ผู้นำในชุมชนมีความสามัคคี มีความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกัน ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรม วางแผนร่วมกัน มีจุดยืนร่วมกัน ส่งผลให้ชุมชนนั้นประสบความสำเร็จในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน และสมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีและให้ความร่วมมือกับผู้นำ กลายเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง อาทิเช่น ชุมชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 เป็นต้น จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมการแสดงออกของผู้นำนั้นมีผลต่อพฤติกรรมของสมาชิกในชุมชนในการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างมาก

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการศึกษาวิจัยที่ได้มานั้น ทำให้ผู้ศึกษาวิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลสันผีเสื้อในการจัดการขยะ ซึ่งสามารถอภิปราย ได้ดังนี้

5.2.1 ผลการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลสันผีเสื้อในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน พบว่า

แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลสันผีเสื้อมีหลายแนวทางซึ่งแต่ละประเภทมีความชัดเจนของการมีส่วนร่วมของชุมชน เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่เป็นการปิดกั้นโอกาส หรือคัดลอกการแสดงความคิดเห็นสำหรับการดำเนินกิจกรรม สมาชิกในชุมชนสามารถพิจารณา ตัดสินใจ ร่วมวางแผนการดำเนินกิจกรรม ตลอดจนถึงการทบทวนการแก้ไขปัญหาเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน แนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะครอบคลุมการดำเนินกิจกรรม โครงการของชุมชนอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดและมีความสอดคล้อง เชื่อมโยงซึ่งกันและกันระหว่างแนวทางหนึ่งสู่แนวทางหนึ่ง จึงอาจกล่าวได้ว่า ชุมชนย่อมจะต้องเข้าใจในปัญหา หรือข้อจำกัดในการดำเนินกิจกรรม การสร้างความตระหนัก การมีจิตสำนึกร่วมต่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการขยะในชุมชน หรือการสร้างเสริมความเข้มแข็งเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในด้านการบริหารจัดการขยะภายในชุมชนจะต้องอาศัยสมาชิกในชุมชน กลุ่มผู้นำ ผู้ประกอบการ และกลุ่มอื่นๆที่อาศัยในชุมชนเป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมให้ก้าวไปข้างหน้า และหยิบยกให้เกิดเป็นประเด็นที่สำคัญสำหรับการบริหารจัดการภายในชุมชน การที่สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการขยะในชุมชน ฉะนั้น การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงตามประเภทแนวการมีส่วนร่วมที่ผู้ศึกษาวิจัยได้สรุปแล้ว นั้น เป็นลักษณะการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ ยูวณัฐ วุฒิเมธี (2526: 20) ที่ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณา ตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชน

ผู้ศึกษาวิจัยเห็นด้วยกับแนวคิดว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอย่างแท้จริง แต่พบข้อสังเกตคือ พฤติกรรมของสมาชิกในชุมชน การแสดงออกซึ่งความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมพบว่า มีความแตกต่างในการประสานงาน และการสร้างความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชน หมายความว่า ในชุมชนที่มีระดับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันไปตามสภาพโครงสร้างการบริหาร ถ้าหากว่า ความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนกับผู้นำอยู่ในระดับที่ดี มีความแนบแน่น มีความไว้วางใจผู้นำ

การมีผู้นำกิจกรรมที่ชัดเจน ชุมชนจะกลายเป็นชุมชนที่มีความเป็นเอกภาพสูง และมีความเข้มแข็ง ดังเช่นตัวอย่างคือ ชุมชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 ที่กลายเป็นชุมชนตัวอย่าง ชุมชนนำร่องในการบริหารจัดการขยะของตำบลสันผีเสื้อ สำหรับความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของชุมชนนั้นสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 : 3-5) ที่กล่าวไว้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแตกต่างกันไปตามสภาพโครงสร้างการบริหาร นโยบาย และลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดการพัฒนาที่ประ โยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งที่ผู้ศึกษาวิจัยพบ ก็คือ ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน และสามารถดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นชุมชนที่มีระบบการปกครองภายในเป็นประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงซึ่งความคิดเห็นได้อย่างเสรี เปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มคนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะในชุมชน ที่สำคัญผู้เข้าร่วมโครงการ กิจกรรมนั้นจะต้องเป็นผู้ที่ผ่านการอบรม เรียนรู้ มีทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และมีประสบการณ์ เพื่อนำความรู้มาใช้ในการบริหารจัดการขยะอย่างเป็นระบบ และในชุมชนที่ประสบผลสำเร็จยังพบว่า ชุมชนมีการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สมาชิกในชุมชนมีความกระตือรือร้นต่อการดำเนินกิจกรรม มีความห่วงใยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยมีการร่วมกันอนุรักษ์อย่างจริงจังชุมชนที่มีการดำเนินโครงการที่เป็นรูปธรรมและมีผู้นำโครงการที่เข้มแข็งมีความรู้ มีจิตวิญญาณของนักพัฒนา และมีความเป็นประชาธิปไตย ย่อมส่งเสริมประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการบริหารจัดการขยะในชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของ พิสิฐ สุกรีพงศ์ (2549 : 42-43) ที่ได้กล่าวว่า ปัจจัยต่อประสิทธิผลของการมีส่วนร่วมได้แก่ การมีผู้นำกิจกรรม หรือโครงการที่เข้มแข็ง ผู้มีส่วนร่วมได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการ ได้แก่ ด้านองค์ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความกระตือรือร้น ความสามัคคีร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชน

5.2.2 ผลการศึกษาในประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชนตำบลสันผีเสื้อ พบว่า

ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะของชุมชนตำบลสันผีเสื้อนั้นมีความหลากหลายของปัญหาแต่ทั้งนี้ผู้ศึกษาวิจัยได้สรุปเป็นประเด็นสำคัญของปัญหาโดยรวบรวม สังเคราะห์ปัญหาแยกย่อยจากข้อมูลการสัมภาษณ์รวบรวมเป็นประเภทเพื่อทำให้มีความชัดเจน ความกระจ่างในการนำเสนอข้อมูล

ชุมชนตำบลสันผีเสื้อมีลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่ผูกพันอยู่กับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ที่ตั้งของชุมชนอยู่ติดกับแม่น้ำปิง มีจำนวนพื้นที่ทำการเกษตรอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นต้น การขยายตัวของเส้นทางคมนาคมที่รองรับการสัญจรของประชาชน การขยายตัวของชุมชนและการย้ายถิ่นที่อยู่ การเข้ามาอาศัยในหอพัก บ้านเช่า ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณชุมชน สังคมเกิดความหลากหลาย ปริมาณขยะในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เกิดความเข้าใจต่อการบริหารจัดการขยะที่แตกต่างกันระหว่างสมาชิกในชุมชนดั้งเดิมกับผู้เข้ามาเช่าหอพัก บ้านเช่า กลายเป็นความขัดแย้งในการจัดการทรัพยากร ซึ่งมูลเหตุมาจากละเลยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การลดความสำคัญของการมีส่วนร่วมโดยมองว่า การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามแนวคิดของ อานันท์ กาญจนพันธุ์ (2543) ได้กล่าวถึงปัญหาและสาเหตุของการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ

ผู้ศึกษาวิจัย พบข้อสังเกต คือ ปัญหาของการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะโดยชุมชนนั้น สาเหตุหลักเกิดจากการที่สมาชิกในชุมชนไม่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการขยะอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความเคยชินกับการนำขยะไปทิ้งในภาชนะที่บรรจุเพื่อรอการจัดเก็บจากองค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ สมาชิกในชุมชนไม่มีความต้องการและสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการจัดการขยะเท่าที่ควร มีการมองว่าการจัดการขยะในตำบลสันผีเสื้อเป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อ ประชาชนจะต้องได้รับการบริการ การอำนวยความสะดวกจากท้องถิ่น ฉะนั้นในการจัดการขยะในชุมชนจะเกิดผลสัมฤทธิ์ที่เป็นรูปธรรมสมาชิกในชุมชนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงการจัดการขยะ จำเป็นจะต้องสร้างความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อม ให้สมาชิกมีความสำนึกร่วม มองปัญหาเป็นของชุมชนในภาพรวม สิ่งที่สำคัญสมาชิกในชุมชนต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนให้ก้าวไปข้างหน้า รวมถึงการสร้างจิตสำนึก การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ตามแนวคิดของ มนัส สุวรรณ (2549)

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งพบว่า การดำเนินกิจกรรม หรือโครงการบริหารจัดการขยะโดยชุมชนตำบลสันผีเสื้อยังพบปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือ การขาดการประสานงานระหว่างสมาชิกในชุมชน การลดความสำคัญต่อการสร้างการมีส่วนร่วมให้เกิดขึ้นในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม การไม่คำนึงถึงมิติทางด้านความรู้ความเข้าใจของสมาชิกในชุมชนต่อการบริหารจัดการขยะในชุมชน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อมีปัญหาการมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการในการจัดการขยะเกิดขึ้นในชุมชน ผู้นำชุมชนที่มีความเข้มแข็งก็ยังคงเป็นผู้ที่บทบาท และบุคคลสำคัญในการเข้าไปแก้ไขปัญหา การชักชวนความเข้าใจของสมาชิกในชุมชน การประสานการดำเนินกิจกรรม หรือโครงการ ตรงกันข้ามในชุมชนที่ผู้นำไม่มีความเข้มแข็ง ชุมชนขาดความสามัคคีไม่มีความเป็น

เอกภาพ การแก้ไขปัญหาของการมีส่วนร่วมของชุมชน การแนะนำ การดึงดูด ชักจูงสมาชิกในชุมชนจะต้องพบเจอกับปัญหาอุปสรรคอย่างต่อเนื่อง

ถึงแม้ว่าในชุมชนตำบลสันผีเสื้อจะพบเจอกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดการขยะอย่างยั่งยืนตามประเด็นที่ผู้ศึกษาวิจัยได้สรุปไปแล้ว แต่พบว่า ในชุมชนตำบลสันผีเสื้อได้ดำเนินกิจกรรมการคัดแยกขยะในครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง มีการประสานงาน ชักจูง แนะนำสมาชิกในครัวเรือนให้มีความตระหนักถึงการบริหารจัดการขยะของชุมชนโดยเริ่มต้นที่สถาบันครอบครัวก่อนที่จะขยายไปสู่ชุมชน ถึงแม้มิได้ดำเนินเป็นโครงการของชุมชนที่เป็นรูปธรรมชัดเจน และเป็นทางการสำหรับการดำเนินกิจกรรมการจัดการขยะในครัวที่ชุมชนได้ดำเนินการจริงนั้นตามกรรมวิธีการคัดแยกขยะมูลฝอยโดยทั่วไปของ เทวัญ พัฒนพงศ์ศักดิ์ (2540)

ตารางที่ 5.1 ข้อมูลเปรียบเทียบประเด็นการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ

ประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์ในทิศทางเดียวกัน		
	ผู้นำชุมชน	ผู้แทนชุมชน	ตัวแทนประชาชน
1.รูปแบบคณะทำงาน	- เป็นคณะกรรมการจัดการขยะในชุมชนเพื่อวางแผนร่วมกันหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 - เป็นที่ปรึกษา	- เป็นกรรมการจัดการขยะในหมู่ที่ 3 - เป็นกรรมการจัดการขยะในหมู่ที่ 4	- สมัครเป็นสมาชิกเพื่อเข้าร่วมโครงการจัดการขยะในชุมชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4
ประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์ในทิศทางเดียวกัน		
	ผู้นำชุมชน	ผู้แทนชุมชน	ตัวแทนประชาชน
2.วิธีการจัดการขยะ - การคัดแยกขยะ - ธนาคารขยะชุมชน - การทำปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ	- มีการคัดแยกขยะเปียกขยะอันตราย และขยะรีไซเคิล โดยเริ่มดำเนินการในครัวเรือนก่อนทุกครั้ง - เข้าร่วมโครงการธนาคารขยะของหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 - นำขยะเปียก เศษผัก ผลไม้ น้ำแกลงไปทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ - นำใบไม้แห้ง เศษหญ้าที่ตัดไปทำปุ๋ยหมัก - ผู้นำชุมชนหมู่ที่ 4 ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนมีการคัดแยกเป็นประจำ	- คัดแยกขยะเพื่อนำไปขายร้านรับซื้อของเก่า - รณรงค์ให้สมาชิกในชุมชนมีการคัดแยกขยะ - คัดแยกในครัวเรือน ทุกครั้งก่อนทิ้งในภาชนะรองรับ - เข้าร่วมโครงการธนาคารขยะของหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 - ร่วมดำเนินการรับซื้อของเก่าจากชุมชนในวันอาทิตย์สุดท้ายของเดือน - ร่วมดำเนินกิจกรรมการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ - ร่วมทำปุ๋ยหมักกับเกษตรกรหมู่ที่ 2 - ผู้แทนชุมชนหมู่ที่ 1 เคยร่วมจัดทำถังขยะที่แยกประเภทของขยะในชุมชน	- มีการคัดแยกขยะที่ใช้แล้วในครัวเรือน - แยกขยะอันตรายก่อนนำไปทิ้งในถุงดำที่ใช้บรรจุขยะ - คัดแยกขยะแล้วนำไปจำหน่ายที่ร้านรับซื้อของเก่า - คัดแยกขยะและนำฝากเข้าธนาคารขยะในชุมชน - คัดแยกเปียกแล้วนำมาทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ - เป็นสมาชิกโครงการธนาคารขยะของหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 - ตัวแทนประชาชนหมู่ที่ 7 เสนอกรรมการคัดแยกขยะและคัดแยกขยะในครัวเรือน ทุกครั้งก่อนนำไปทิ้ง

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

ประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์	ความคิดเห็นของผู้ถูกสัมภาษณ์ในทิศทางเดียวกัน		
	ผู้นำชุมชน	ผู้แทนชุมชน	ตัวแทนประชาชน
3. การสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/หน่วยงานอื่น	- สถานีอนามัยป่าข่อยเหนือ สนับสนุนส่งเสริมด้านข้อมูลในการจัดการขยะ - องค์กรบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์เบื้องต้นสำหรับทำปุ๋ยน้ำหมัก - ได้รับการสนับสนุนโครงการคัดแยกขยะจากศูนย์โรคมะเร็ง จังหวัดลำปาง	- องค์กรบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ หัวเชื้อในการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ - องค์กรบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อส่งเสริมความรู้และจัดส่งเจ้าหน้าที่แนะนำความรู้การคัดแยกขยะและการทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ - สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 1 เชียงใหม่ อบรมความรู้การคัดแยกขยะ	- องค์กรบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้อสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ เช่น ถังน้ำ หัวเชื้อ กากน้ำเพื่อนำไปทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพในชุมชนหมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 4 - องค์กรบริหารส่วนตำบลสันผีเสื้ออบรมให้ความรู้การคัดแยกขยะแก่เกษตรกรหมู่ที่ 1 , 2,4 และสอนวิธีการทำปุ๋ยหมักจากเศษหญ้าแห้ง

5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรส่งเสริมและสนับสนุนประชาชนในชุมชนให้มีการคัดแยกขยะก่อนนำไปทิ้งอย่างจริงจัง โดยมีการณรงค์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และอบรมให้ความรู้เรื่องการคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิด การนำขยะกลับมาใช้ใหม่ และการนำขยะเปียกไปทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ

2. การรณรงค์และประชาสัมพันธ์จะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนในตำบลมีจิตสำนึกที่ดีต่อการจัดการขยะ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายในหมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำเอกสารแผ่นพับพร้อมแจกจ่ายให้แก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและครอบคลุมทุกพื้นที่ในตำบล

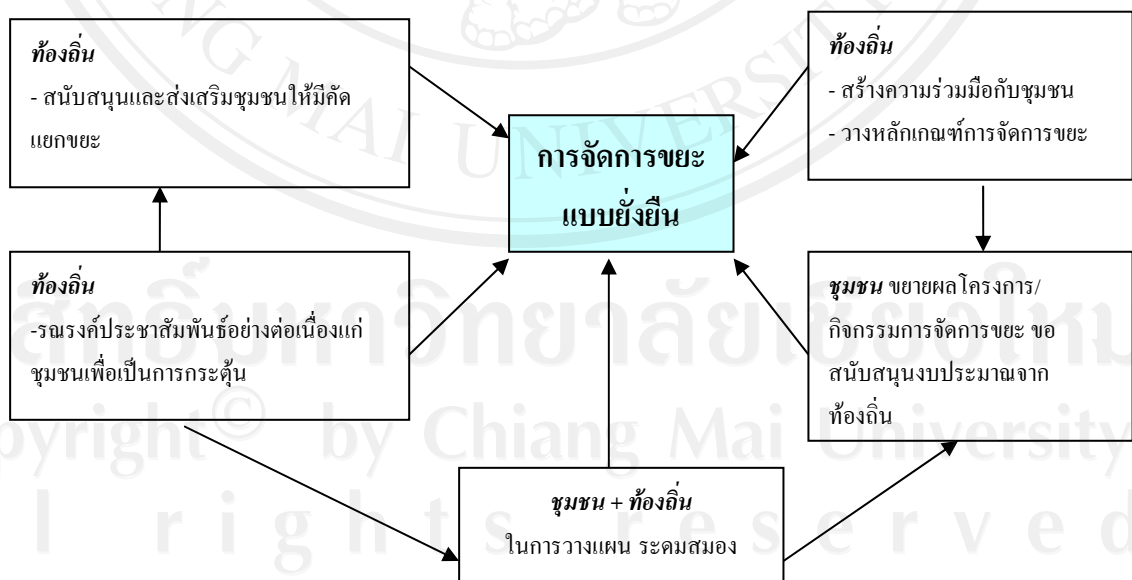
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสร้างความร่วมมือ และวางหลักเกณฑ์ในการจัดการขยะ การจัดเก็บขยะ ร่วมกับชุมชนในพื้นที่ เจ้าของหอพัก บ้านเช่า ประชาชนผู้พักอาศัย เพื่อให้เกิด

ความเข้าใจในหลักการที่ตรงกัน ส่งผลให้การปฏิบัติเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผลลัพธ์ที่เกิดจากการปฏิบัติเกิดเป็นภาพรวมทั้งตำบล

4. โครงการ หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนนำร่องควรมีการขยายผลสู่ทุกชุมชนในตำบลโดยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินโครงการ เป็นที่ปรึกษาให้กับชุมชน ประสานงานกับชุมชนนำร่องที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการขยะในชุมชนให้เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ วิธีการขั้นตอนในการดำเนินการแก่ชุมชนอื่นในตำบล

5. ชุมชนตำบลต้นฝั่จะต้องร่วมมือประสานงานกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการวางแผนการบริหารจัดการขยะ การร่วมคิด ร่วมแก้ไขปัญหา รวมถึงการสำรวจพื้นที่กำจัดขยะในตำบล เช่น การก่อสร้างเตาเผาขยะที่มีมาตรฐานไม่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และชุมชน การจัดหาบ่อพักขยะ หรือบ่อทิ้งขยะของตำบล เพื่อให้เกิดความยั่งยืนรองรับกับปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้น ทดแทนการจัดเก็บขนถ่ายขยะไปทิ้งในบ่อพักของเอกชนอย่างที่ได้กระทำและปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน

จากข้อเสนอแนะของผู้ศึกษาวิจัยสามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะแบบยั่งยืน